

TÜRKİYE COĞRAFYASI

Fasikül 6: 30 Soruluk AGS Türkiye Coğrafyası Deneme Sınavı

Öğrenci Adı Soyadı: .....

Sınıfı / Numarası: .....

Tarih: .... / .... / 202...

"Her yerin bir hikayesi vardır, o hikayeyi coğrafya anlatır."

ÖĞRENME HEDEFİ: Öğrenciler, Türkiye'nin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafyası hakkındaki bilgilerini AGS düzeyinde 30 adet çoktan seçmeli soru üzerinden analiz ederek sınav başarısını artıracaktır.

BAŞARI KRİTERLERİ: 1. Jeopolitik ve jeostratejik önemi kavrarım. 2. Fiziki ve beşeri unsurların ekonomiye etkisini açıklarım. 3. Güncel coğrafi verileri analiz ederim.

1. 21 Haziran tarihinde Sinop'tan hareket ederek Hatay'a ulaşan bir gözlemcinin, yolculuğu boyunca aşağıdakilerden hangisini gözlemlemesi beklenemez?

- Gündüz süresinin güneye gidildikçe uzaması
- Güneşin doğuş ve batış anındaki 'alacakaranlık' süresinin kısalması
- Güneş ışınlarının tutulma oranının artması
- Çizgisel hızın artması ve yerçekiminin azalması
- Yerel saatin daha ileri bir noktaya taşınması

Çözüm Alanı / Notlar:

2. Türkiye'de III. Jeolojik zaman sonu ve IV. Jeolojik zaman başında yaşanan 'epirojenik' hareketlerin sonucunda, aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştiği doğrudan savunulamaz?

- Ege'de kıyı derinliğinin az olması ve şelf alanının genişliği
- Toroslar'da yüksek kıyıların ve falezlerin yaygınlığı
- Çukurova ve Bafra gibi delta ovalarının oluşumu
- İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının (Ria tipi) oluşumu
- Doğu Karadeniz'de boyuna kıyı tipinin görülmesi

Çözüm Alanı / Notlar:

3. Türkiye'deki akarsuların genel özellikleri dikkate alındığında, 'genç oluşumlu arazi yapısı' ile aşağıdakilerden hangisi arasında çelişkili bir durum söz konusudur?

- Akış hızı ve aşındırma gücünün düşük olması
- Enerji üretim potansiyelinin oldukça yüksek olması
- Ulaşım ve taşımacılığa elverişli olmaması
- Yatak eğiminin denge profiline uzak olması
- Menderes ve sekilerin (taraça) bir arada görülmesi

Çözüm Alanı / Notlar:

4. Türkiye'nin toprak çeşitliliği düşünüldüğünde, aşağıdaki toprak tipi ve yaygın olduğu yer eşleştirmelerinden hangisi 'yanlış' bir eşleştirmedir?

- Vertisoller (Dönen topraklar) - Ergene Havzası
- Rendzinalar (Yumuşak kireçtaşı üzerinde) - İç Batı Anadolu
- Podzol Topraklar (Soğuk-nemli) - Batı Karadeniz dağları
- Laterit Topraklar (Aşırı yıkanmış) - Doğu Karadeniz kıyıları
- Çernezyomlar (Kara topraklar) - Erzurum-Kars Platosu

Çözüm Alanı / Notlar:

5. Doğu Karadeniz Bölümü'nde Rize ve çevresinde turuncgil ve zeytin gibi Akdeniz kökenli bitkilerin yetişebilmesi (mikroklima), temel olarak aşağıdakilerden hangisinin bir sonucudur?

- Baki etkisine bağlı sıcaklık farkı
- Fön rüzgarlarının kışın ılımanlaştırıcı etkisi
- Nemli hava kütlelerinin yamaç boyunca yükselmesi
- Denizel etkinin iç kesimlere sızamaması
- Mutlak nem miktarının Karadeniz geneline göre az olması

Mini Sözlük (Fiziki Coğrafya)

Peneplen (Yontukdüz): Akarsu aşındırmasının son evresinde oluşan, deniz seviyesine yakın hafif dalgalı düzlüklere dir.

Epirojenez: Yer kabuğunun geniş parçalarının bloklar halinde yükselmesi veya alçalmasıdır (Türkiye'nin toptan yükselmesi gibi).

Şelf Alanı (Kıta Sahaneliği): Kıydan itibaren 200 metre derinliğe kadar olan alandır; Ege'de geniş, Karadeniz'de dardır.

Orojenez: Dağ oluşumu sürecidir; Türkiye'de Alp-Himalaya sistemi hakimdir.

Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası - Fasikül 6

Mini Sözlükçe (Kelime Dağarcığı Geliştirme)

- Demografik Fırsat Penceresi:** Doğurganlığın azaldığı, çalışma çağındaki nüfusun en yüksek oranda olduğu ekonomik avantaj dönemidir.
- Transit Ticaret:** Bir ülkenin topraklarının, başka iki ülke arasındaki mal değişiminde köprü olarak kullanılmasıdır.
- Endüstri 4.0:** Sanayide dijitalleşme ve otomasyon süreci; Türkiye'nin modern OSB'lerinde hedeflediği modeldir.
- Enerji Jeopolitiği:** Enerji kaynaklarının üretimi ve taşınmasının siyasi güç dengelerine etkisidir (Türkiye bir enerji köprüsüdür).

6. Türkiye arazisinin büyük bir bölümünün 'yüksek ve engebeli' olmasında, aşağıdaki jeolojik süreçlerden hangisi en etkili temel unsurdur?
- Masif arazilerin (Istranca, Menderes-Menteşe) varlığı
  - III. zamanda Tetis Denizi tortullarının Alp-Himalaya kıvrımlarıyla yükselmesi
  - Kuvaterner'de Egeid karasının çökmesiyle Ege Denizi'nin oluşumu
  - Vulkanik konilerin (Ağrı, Erciyes) çizgi üzerinde uzanması
  - Linyit, petrol ve tuz yataklarının yaygın olması

7. 2023 TÜİK verilerine göre Türkiye'nin nüfus yapısı analiz edildiğinde, 'nüfusun yaşlanma sürecine girdiğinin' en kesin kanıtı aşağıdakilerden hangisidir?
- Demografik yatırımlara duyulan ihtiyacın artması
  - Kadın başına düşen çocuk sayısının (doğurganlık hızı) yenilenme eşiğinin altına düşmesi
  - Nüfusun ikiye katlanma süresinin kısalması
  - Genç bağımlı nüfus oranının, yaşlı bağımlı nüfus oranına göre daha hızlı artması
  - Aktif nüfus içindeki işsizlik oranının tarım sektöründe yoğunlaşması

8. Türkiye'deki demir-çelik fabrikalarının lokasyon seçim nedenleri eşleştirildiğinde, aşağıdakilerden hangisinde 'hata' yapılmıştır?
- Karabük Demir-Çelik - Enerji kaynağına yakınlık
  - İskenderun Demir-Çelik - Ulaşım ve liman imkanları
  - Ereğli Demir-Çelik - Su kaynaklarına ve enerjiye yakınlık
  - Sivas Demir-Çelik - Hammaddeye yakınlık
  - İzmir Demir-Çelik - Hammadde kaynaklarına (Demir yataklarına) yakınlık

9. Türkiye'nin enerji potansiyeli ve santral dağılımı düşünüldüğünde, aşağıdaki enerji türü ve yoğun olduğu alan eşleştirmelerinden hangisi 'coğrafi potansiyel ile çelişir'?
- Jeotermal Enerji - Sarayköy (Denizli) ve Germencik (Aydın)
  - Nükleer Enerji - Akkuyu (Mersin) ve Sinop çevresi
  - Doğalgaz (Termik) - Hamitabat (Kırklareli) ve Ambarlı (İstanbul)
  - Biyokütle Enerjisi - Konya ve Şanlıurfa ovaları (Modern tarım atıkları)
  - Güneş Enerjisi - Doğu Karadeniz kıyı kuşağı ve Yıldız Dağları çevresi

10. Bölgesel Kalkınma Projeleri ve temel hedefleri dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisi projenin 'uygulanabilirlik ve öncelik' dengesiyle uyuşmamaktadır?
- GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) - Tarımsal çeşitlilik ve enerji üretimi
  - KOP (Konya Ovası Projesi) - Sulama sorununu çözerek yeraltı sularını korumak
  - ZBK (Zonguldak-Bartın-Karabük) - Madencilik ve sanayi odaklı modernizasyon
  - DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi) - Yayla turizmi ve ulaşımı entegre etmek
  - DAP (Doğu Anadolu Projesi) - İleri teknolojiye dayalı ağır sanayiye bölgeye yaymak

Ders Notları ve Hatırlatıcılar:

Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası ve Bölgesel Kalkınma - Fasikül 6

11. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında sulama imkanlarının artması, bölge tarımında aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesini doğrudan sağlamıştır?

- Nadas alanlarının artması ve nadasa dayalı tarım
- Yılda birden fazla ürün alma (ikinci ürün) potansiyelinin artması
- Sadece kuru tarım yöntemlerinin geliştirilmesi
- Ekili dikili alanların daralarak hayvancılığa geçilmesi
- Bitki örtüsünün tamamen antropojen bozkıra dönüşmesi

12. Türkiye'deki limanlar ve art bölgeleri (hinterland) dikkate alındığında, aşağıdaki karşılaştırmalardan hangisi coğrafi gerçeklerle 'uyuşmaz'?

- Samsun Limanı'nın hinterlandının, Trabzon Limanı'na göre daha geniş olması
- Mersin Limanı'nın Ortadoğu ve Orta Asya için önemli bir transit kapısı olması
- İskenderun Limanı'nın sanayileşmiş bir iç kesime sahip olması
- Antalya Limanı'nın demiryolu bağlantısı sayesinde iç kesimle ticaretini artırması
- İzmir Limanı'nın tarım ürünleri ihracatında tarihi bir öneme sahip olması

13. 'Sakin Şehir' (Cittaslow) ağına dahil olan merkezler ve özellikleri düşünüldüğünde, hangisi bu unvanın 'felsefesi ve kriterleri' ile çelişmektedir?

- Seferihisar (İzmir) - Türkiye'nin ilk sakin şehri olması
- Halfeti (Şanlıurfa) - Su altında kalan tarihi dokusuyla listede yer alması
- Uzundere (Erzurum) - Doğu Anadolu'daki temsilcilerden biri olması
- Göynük (Bolu) - Mimari ve kültürel mirasın korunmasıyla seçilmesi
- Alanya (Antalya) - Kitle turizmi ve yoğun nüfusuyla sakin şehir ilan edilmesi

14. Türkiye'nin ulaşım politikaları ve bölge ekonomisi üzerindeki etkileri dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Doğu Karadeniz'in sarp arazisinde demiryolu ulaşımının maliyetli olması
- Kıyı ile iç kesim arasındaki ulaşım kopukluğunun tünellerle (Ovit vb.) aşılması
- Kuzey Anadolu Dağları'nın kıyıya paralel uzanarak geçitlere ihtiyaç duyması
- Doğu Karadeniz limanlarının, Zigana-Kop tünelleri sonrası önemini tamamen yitirmesi
- Rize-Artvin Havalimanı gibi projelerin bölge turizmine katkı sağlaması

15. Türkiye'de güneş enerjisi potansiyelini belirleyen temel faktörler düşünüldüğünde, aşağıdakilerden hangisi 'tek başına' belirleyici değildir?

- Güneşlenme süresi en fazla olan bölgenin Güneydoğu Anadolu olması
- Akdeniz kıyılarında güneş enerjisinden yararlanma potansiyelinin yüksekliği
- Karadeniz kıyı kuşağında bulutluluk nedeniyle verimliliğin en düşük olması
- Güneşlenme süresinin sadece enlem faktörüne bağlı olarak kuzeyden güneye düzenli artması
- İç Anadolu'da düz arazi yapısının GES (Güneş Enerjisi Santrali) kurulumunu kolaylaştırması

Bunu Biliyor muydunuz? (Bilgi Tazeleme)

Türkiye'nin 2023 yılı sonunda açıklanan yeni nüfus projeksiyonlarına göre, nüfus artış hızı binde 1.1'e gerileyerek tarihinin en düşük seviyesine inmiştir. Bu durum, Türkiye'nin artık 'yaşlı nüfus yapısına' sahip ülkeler kategorisine hızlı bir geçiş yaptığını ve 'demografik dönüşüm' sürecinin son aşamasına yaklaştığını göstermektedir.

Gelişim Planı (Öz Değerlendirme)

Yanlış yaptığınız soruların konularını aşağıya not ederek çalışma stratejinizi belirleyin:

Türkiye'nin Ulaşım, Enerji ve Sanayi Coğrafyası - Fasikül 6

16. Türkiye'nin lojistik ve stratejik önemi açısından 'Demir İpek Yolu' olarak adlandırılan ve Orta Asya-Avrupa bağlantısını sağlayan demiryolu hattı aşağıdakilerden hangisidir?

- Bakü-Tiflis-Kars (BTK) demiryolu hattı (Demir İpek Yolu)
- Zonguldak-Filyos Limanı demiryolu bağlantısı
- Bandırma-İzmir hızlı tren projesi
- Antalya-Burdur üzerinden Konya-Kayseri demiryolu hattı (Hızlı Tren)
- Mersin-Gaziantep arası hızlı demiryolu modernizasyonu Havalimanı bağlantısı

17. Türkiye'nin yeraltı kaynakları ve enerji stratejisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- Sakarya Gaz Sahası (Karadeniz) - Doğalgaz üretiminde dışa bağımlılığı azaltma hedefi
- Batman (Güneydoğu Anadolu) - Mevcut ham petrol üretiminin merkezi olması
- Afşin-Elbistan (Kahramanmaraş) - Türkiye'nin en büyük linyit rezervlerine sahip olması
- Soma (Manisa) - Taşkömürü çıkarılan ve demir-çelik sanayisini besleyen alan olması
- Muğla (Yatağan-Milas) - Linyite dayalı termik santrallerin yoğunlaştığı alan olması

18. Küresel iklim değişikliği sonucu deniz seviyesinin yükselmesi, Türkiye'nin kıyı jeomorfolojisinde en çok hangi duruma yol açabilir?

- Geniş tabanlı delta ovalarının oluşması
- Eski kıyı düzlüklerinin ve kıyı yerleşimlerinin su altında kalma riski
- Kıyı turizminin yerini tamamen kış turizmine bırakması
- Denizlerdeki tuzluluk oranının eriyen buzullar nedeniyle aniden sıfıra inmesi
- Limanların tamamının iç kesimlere taşınmak zorunda kalınması

19. Türkiye'nin 'Enerji Koridoru' olma kimliğini güçlendiren projeler ve amaçları eşleştirildiğinde, aşağıdakilerden hangisi güncelliğini yitirmiş veya yanlıştır?

- TANAP (Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı) - Azerbaycan gazının Avrupa'ya taşınması
- Mavi Akım - Rusya gazının Karadeniz altından doğrudan Türkiye'ye gelmesi
- TürkAkım - Rus gazının Trakya üzerinden Avrupa'ya ulaştırılması
- Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) - Hazar petrollerinin Akdeniz'e ulaştırılması
- Nabucco Projesi - Mevcut durumda Türkiye'nin en aktif ve tek doğalgaz hattı olması

20. Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) kuruluş felsefesi ve ekonomik katkıları düşünüldüğünde, aşağıdakilerden hangisi temel amaçlar arasında yer almaz?

- Küçük ve orta ölçekli sanayicinin altyapı maliyetini düşürmek
- Üretimde uzmanlaşmış sanayi kümeleri (cluster) oluşturmak
- Sanayi tesislerini şehir merkezlerinden dışarı çıkararak çevre kirliliğini yönetmek
- Üretimin tamamını sadece devlet kontrolündeki KİT'ler aracılığıyla yapmak
- Ortak arıtma tesisleri ile sanayi atıklarının kontrolünü sağlamak

Notlarım / Önemli Hatırlatıcılar:

Türkiye'nin Fiziki ve Beşeri Unsurları - Fasikül 6

21. Türkiye'de heyelan olaylarının %65'inden fazlasının ilkbahar mevsiminde gerçekleşmesinin temel tetikleyicisi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Yağış rejimi ve killi toprak yapısı (Doğu Karadeniz)
- b) Karstik çözünme ve mağara tavanlarının çökmesi (Tekke-Taşeli)
- c) Bitki örtüsünün cılızlığı ve fiziksel ufalanma (Konya Bölümü)
- d) Yüksek debili akarsuların vadi aşındırması (Doğu Anadolu)
- e) Delta ovalarındaki taban suyu yükselmesi (Çukurova)

22. Türkiye'de tarım alanlarında erozyonu şiddetlendiren ve toprağın taşınmasını hızlandıran en hatalı tarımsal uygulama aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Nöbetleşe ekim yönteminin yaygınlaştırılması
- b) Mera hayvancılığının yerine besi ve ahır hayvancılığına geçilmesi
- c) Tarlaların eğim yönünde (yukarıdan aşağıya) sürülmesi
- d) Eğimli arazilerde taraçalama (basamaklandırma) yapılması
- e) Rüzgar perdesi olarak ağaçlandırma çalışmalarının yapılması

23. Türkiye'deki göllerin oluşum özellikleri ve örnekleri eşleştirildiğinde, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Tuz Gölü - Tektonik çöküntü alanı olması
- b) Nemrut Gölü - Kaldera gölü (volkanik patlama açığı) olması
- c) Beyşehir Gölü - Karstik ve tektonik (Karma yapılı) oluşumlu olması
- d) Köyceğiz Gölü - Kıyı set (Lagün) gölü olması
- e) Manyas (Kuş) Gölü - Volkanik set gölü olması

24. Nüfus yoğunluğu kavramları ve Türkiye'deki bölgesel dağılışı düşünüldüğünde, aşağıdaki çıkarımlardan hangisi hatalıdır?

- a) Tarımsal Nüfus Yoğunluğu - Doğu Karadeniz (Yer şekilleri engebeli, tarım alanı az)
- b) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu - Marmara Bölgesi (Nüfus fazla, yüzölçümü az)
- c) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu - Hakkari Yöresi (Tarım alanı çok az olduğu için yoğunluk yüksek çıkar)
- d) Kentsel Nüfus Oranı - Ege Bölgesi (Sanayi ve ticaret nedeniyle yüksektir)
- e) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu - İç Anadolu (Yüzölçümü en büyük bölge olduğu için en yüksektir)

25. Türkiye'deki endemik (sadece o bölgeye has) bitki türleri ve yoğunlaştıkları alanlar eşleştirildiğinde, aşağıdakilerden hangisi bu kapsama girmez?

- a) Sığıla (Günlük) Ağacı - Köyceğiz ve çevresi (Muğla)
- b) Kasnak Meşesi - Eğirdir Gölü çevresi (Isparta)
- c) İspir Meşesi - Yozgat ve Kastamonu çevresi
- d) Kazdağı Göknaarı - Kazdağları (Edremit-Balıkesir)
- e) Kızılcıam (Pinus Brutia) - Erzurum ve Kars çevresi (Yüksek platolar)

Vaka Analizi Etkinliği: 21. sorudaki heyelan verilerini kullanarak, iklim değişikliğinin Karadeniz'deki kütle hareketleri üzerindeki etkisini aşağıdaki not alanına tartışınız. Yağış şiddetindeki artış, bitki örtüsünün koruyuculuğunu ne ölçüde etkiler?

Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası ve Genel Tekrar - Fasikül 6

26. Türkiye'de çay ve fındık tarımının Karadeniz kıyı kuşağında yoğunlaşmasının temel ekolojik gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?
- Asitli toprak isteği ve kış ılıklığı ihtiyacı
  - Sadece kıyı ovalarında (0-50 metre) yetişebilmeleri
  - Doğrudan güneş ışığına (güneşlenme süresine) çok ihtiyaç duymaları
  - Toprak verimliliğinin düşük olduğu kalkerli arazileri sevmeleri
  - Üretim alanlarının tüm Türkiye kıyılarına yayılmış olması

27. Türkiye'de yaş koza (ipek böcekçiliği) üretiminin son yıllarda Bursa'dan Diyarbakır ve Antalya gibi illere kaymasının temel nedeni nedir?
- Diyarbakır'da sanayileşmenin Marmara'ya göre daha ileri olması
  - Bursa ve çevresinde suni (yapay) ipek üretiminin ve sanayileşmenin artması
  - Diyarbakır'da dut ağaçlarının sadece bu iş için ıslah edilmesi
  - Marmara Bölgesi'nde iklimin ipek böcekçiliğine artık elverişli olmaması
  - Güneydoğu Anadolu'da ipekli dokuma fabrikalarının tüm Türkiye'ye hakim olması

28. UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan alanlar arasında 'Karma Yapılı' (Hem doğal hem kültürel) olarak tescillenen alanlar aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?
- Pamukkale - Hierapolis (Denizli)
  - Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)
  - Nemrut Dağı (Adıyaman) - Sadece kültürel miras olması
  - Troya Antik Kenti (Çanakkale) - Sadece kültürel miras olması
  - Ani Arkeolojik Alanı (Kars) - Hem doğal hem kültürel miras olması

29. Türkiye'de hayvancılık türleri ve bölgesel uzmanlaşma alanları düşünüldüğünde, aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?
- Ordu ve Muğla - Gezgin arıcılık faaliyetlerinin yoğunluğu
  - Konya ve Şanlıurfa - Mera hayvancılığının en modern tekniklerle yapılması
  - Erzurum ve Kars - Büyükbaş hayvancılığın mera (çayır) odaklı olması
  - İstanbul ve Kocaeli çevresi - Besi ve ahır hayvancılığının pazar odaklı gelişmesi
  - Rize ve Artvin - Büyükbaş hayvancılığın iklimden bağımsız kapalı alanlarda yapılması

30. Türkiye'de sanayi tesislerinin yer seçiminde etkili olan faktörler dikkate alındığında, aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi 'hatalı' bir gerekçeye dayanmaktadır?
- İskenderun Demir-Çelik Fabrikası - Su ve ulaşım imkanı
  - Batman Petrol Rafinerisi - Hammaddeye yakınlık
  - Seydişehir Alüminyum Tesisleri - Enerjiye (Oymapınar Barajı) yakınlık
  - Kayseri Şeker Fabrikası - Hammaddeye (Pancar tarlalarına) yakınlık
  - Mardin Gübre Fabrikası - Su kaynaklarına ve nemli iklime yakınlık

Kritik Düşünme Alanı: UNESCO karma miras alanlarının (Pamukkale ve Kapadokya) hem doğal hem kültürel kriterleri nasıl sağladığını maddeler halinde yazınız.

AÇIKLAMALI ÇÖZÜM ANAHTARI (Fasikül 6)

Aşağıdaki çözümler, AGS formatındaki soruların akademik mantığını kavramanız için hazırlanmıştır. Yanlış yaptığınız sorunun sadece cevabını değil, **nedenini** de mutlaka inceleyiniz.

1. A: 21 Haziran'da kuzeye (Sinop'a) gidildikçe gündüz süresi uzar. Hatay'a (güneye) gidildikçe gündüz süresi kısalır, gece süresi uzar.

2. A: Şelf alanının genişliği veya kıyı derinliği epirojenezden ziyade, dağların kıyıya uzanış doğrultusu (dağ yapısı) ile ilgilidir.

3. A: Türkiye genç olduğu için akarsu eğimi fazladır, dolayısıyla akış hızı ve aşındırma gücü düşüktür ifadesi çelişkilidir; tam tersine yüksektir.

4. D: Türkiye'de gerçek laterit toprak yoktur; Doğu Karadeniz'de sadece 'lateritleşmiş' (kırmızımsı) topraklar görülür.

5. B: Rize'de kış ılıklığını sağlayan ve iklimi oluşturan temel faktör, dağdan aşağı inen ısınmış Fön rüzgarlarıdır.

6. B: Türkiye'nin temel iskeleti, III. Jeolojik zamanda Tetis Denizi tabanındaki tortulların Alp kıvrım sistemiyle yükselmesidir.

7. B: Doğurganlık hızının düşmesi nüfusun yaşlanmasının en temel ve akademik kanıtıdır. 2023 verilerinde bu oran 1.51'e düşmüştür.

8. E: İzmir Demir-Çelik fabrikası hammaddeye yakın değil, ulaşım (liman) imkanları ve pazarlama nedeniyle oradadır.

9. E: Güneş enerjisi için en düşük potansiyel Karadeniz kıyılarıdır. Yıldız Dağları da bulutluluk nedeniyle güneş enerjisi için verimli değildir.

10. E: Doğu Anadolu Projesi (DAP) öncelikle hayvancılık, tarım ve yerel sanayiye odaklanır; bölgede 'ağır sanayi' birincil hedef değildir.

11. B: GAP ile sulama, nadası azaltırken aynı yıl içinde birden fazla (mısır vb.) ürün alınmasını sağlamıştır.

12. D: Antalya Limanı'nın demiryolu bağlantısı yoktur; bu durum limanın gelişmesini sınırlandıran en büyük etkidir.

13. E: Alanya kitle turizmi ve yoğunluğuyla Sakin Şehir (Cittaslow) kriterlerine uymaz. Sakin şehirler daha küçük, yerel ve huzurlu yerlerdir.

14. D: Zigana ve Kop tünelleri limanların önemini yitirmesini değil, aksine hinterland bağlantısını güçlendirerek ticareti artırmayı amaçlar.

15. D: Güneşlenme süresi sadece enlemle açıklanamaz; Karadeniz ve Akdeniz arasındaki farkın temel sebebi 'baki' değil 'bulutluluk' oranlarıdır.

16. A: Bakü-Tiflis-Kars demiryolu, Londra'dan Pekin'e uzanan kesintisiz hattın en kritik halkalarından biridir.

17. D: Soma'da linyit çıkarılır. Taşkömürü sadece Zonguldak ve çevresinde (Ereğli-Bartın) çıkarılmaktadır.

18. B: Deniz yükselmesi kıyı ovalarını ve özellikle delta bölgelerindeki yerleşimleri doğrudan su altında kalma riskiyle karşı karşıya bırakır.

19. E: Nabucco Projesi iptal edilmiş bir projedir. Şu an en aktif devasa hat Azerbaycan gazını taşıyan TANAP'tır.

20. D: OSB'ler sadece devlet (KİT) değil, büyük oranda özel sektör girişimlerini desteklemek ve disipline etmek için kurulur.

21. Kar ve Buz Erimesi: Heyelanların ilkbaharda yoğunlaşmasının sebebi, yağışla birlikte kar erimelerinin toprağı suya doyurarak kayganlaştırmasıdır.

22. C: Tarlaların eğime paralel (yukarıdan aşağıya) sürülmesi, suyun akış hızını artırarak erozyonu en çok şiddetlendiren hatadır.

23. E: Manyas (Kuş) Gölü bir tektonik göldür; volkanik set gölü değildir. Volkanik set gölleri genelde Doğu Anadolu'dadır (Van, Erçek vb.).

24. E: İç Anadolu yüzölçümü büyük olmasına rağmen nüfusu Marmara'dan azdır. Bu yüzden aritmetik yoğunluğu en yüksek bölge Marmara'dır.

25. E: Kızılcım endemik değildir; Akdeniz havzasının genel ağaç türüdür. Ayrıca Erzurum-Kars gibi soğuk yerlerde değil, sıcak yerlerde yetişir.

26. A: Çay ve fındık, Karadeniz'in yıkanmış ve asitli toprak yapısını sever. Ayrıca kışların ılık geçmesi bu bitkiler için kritiktir.

27. B: Marmara'da sanayileşme ve yapay ipek üretimi geleneksel böcekçiliği geriletmiştir; üretim hammadde-iş gücü uygunluğu olan illere kaymıştır.

28. A-B: Türkiye'de sadece Pamukkale-Hierapolis ve Kapadokya 'karma yapılı'dır. Ani Arkeolojik alanı sadece kültürel mirastır.

29. B: Konya ve Şanlıurfa'da mera değil, modern tarıma dayalı besi/ahır hayvancılığı veya bozkır meralarında küçükbaş hayvancılık yaygındır.

30. E: Gübre fabrikasının (fosfat) Mardin'de kurulma sebebi hammaddeye (Mazıdağı) yakınlıktır; iklim veya su kaynağı değildir.